

FYLKESMANNEN I HEDMARK

Miljøvernavdelingen

200901768 -20
KSK/OEGR 312

Saksbehandler, innvalgstelefon
Hans Chr. Gjerlaug, tlf. 62 55 11 82

Vår dato
15. mai 2013
Arkivnr.
431

Vår referanse
2013/995-7 (bes oppgitt ved svar)
Deres referanse
200901768-7 ksk/mbi

Norges vassdrags- og energidirektorat,
Postboks 5091 Majorstuen,
0301 Oslo

Uttalelse til søknad om konsesjon til å bygge Storbekken kraftverk i Alvdal kommune

Det vises til Deres brev av 1. februar 2013 med oversendelse av søknad om tillatelse til å bygge Storbekken kraftverk i Alvdal kommune. Fylkesmannen har foretatt befarings- og deler av tiltaksområdet.

Søknaden

Konsesjonssøknaden omfatter utnyttelse av et fall på 235 meter i Storbekken vest for Glomma sør for Høyegga. Tiltaket medfører ifølge søknaden en inntaksdam med høyde på ca. 4 meter og lengde 20 meter. Det er ikke planlagt regulering av vannstanden i inntaksdammen og det planlagt neddemmede arealet er ifølge søknaden beregnet til ca. 200 m². Tiltaket medfører videre ei rørgate på ca. 1.800 meter med nedgravd rør med diameter 0,7 meter. I tillegg må det bygges veg på ca. 1.000 meter fram til den planlagte inntaksdammen, veg på ca. 200 meter fram til den planlagte kraftstasjonen og en kraftledning på ca. 900 meter som vil krysse Glomma. Eventuelt behov for masser er planlagt dekket av små massetak i tilknytning til anleggsvegen dersom ikke massene fra rørgata er tilstrekkelige. Kraftstasjonen er beregnet å få en årlig produksjon på 5,9 GWh.

Storbekken vil bli berørt over en strekning på ca. 2.100 meter. Middelvannføringen i Storbekken er ved det omsøkte inntaket beregnet til 460 l/sek og den alminnelige lavvannføringen til 40 l/sek. Det er i søknaden ikke foreslått noen minstevannføring forbi inntaksdammen. Kjøltjønnbekken vil renne uregulert ut i Storbekken ca. 600 meter nedstrøms den planlagte inntaksdammen.

Fylkesmannens faglige vurdering av søknaden

Det omsøkte tiltaket vil ifølge søknaden gi en gjennomsnittlig årlig produksjon på 5,9 GWh tilsvarende forsyning av 300 husstander med elektrisk kraft. I utbyggingsperioden vil tiltaket gi noe lokal sysselsetting. I driftsfasen vil tiltaket gi en viss økning av skatteinntektene for kommunen.

På den aktuelle utbyggingsstrekningen renner Storbekken i relativt jevne strykpartier med noen små fossefall med tendenser til fossesprøytoner. På størstedelen av strekningen er det relativt bratte skråninger mot elva som gjør at terrenget stedvis får karakter av bekkeløft. I den øverste og nederste delen er terrenget slakere på begge sider. Berggrunnen i området består i hovedsak av relativt næringsfattig sandstein. Løsmassedekket er gjennomgående relativt tykt. Vegetasjonen omkring Storbekken domineres av ulike typer lyngrik barblandingskog med lavrik furuskog på de tørreste partiene. I de nedre delene er det en del blåbærgranskog med innslag av bjørk, gråor og selje. Inntaksdammen vil berøre lyngrik granskog.

Tiltaket berører verken verneområder etter naturmangfoldloven eller sikrede friluftslivs-områder, men vil medføre en reduksjon på ca. 0,5 km² av et INON-område i sone 2 (1-3 km fra inngrep).

I miljørapporten som følger søknaden er det oppgitt at det ble samlet inn moser og lav i vannkanten langs Storbekken og at dette materialet senere er artsbestemt. Det står videre at «Det må understrekes at det innsamlede materialet kun representerer et utvalg av de arter som lever langs Storbekken, og at undersøkelsen som ble gjennomført ikke er en full artsinventering av området». I NVEs veileder 3-2009 står det blant annet: «Ved inventering av fossesprøytoner og bekkekløfter skal lokaliteten undersøkes for eventuelle funn av rødlistede moser og lav. Undersøkelsen skal gjøres av kompetent personell.» Fylkesmannen kan ikke se at den foreliggende miljørapporten tilfredsstiller dette kravet. I dette spesielle tilfellet har Fylkesmannen ved egen befaringskunnet konstatere at potensialet for å finne sjeldne eller rødlistede moser eller lav i tiltaksområdet er lite slik at det ikke synes nødvendig å gjennomføre en tilleggsundersøkelse på dette fagområdet.

Tiltaksområdet berører så vidt det foreslåtte nasjonale villreinområdet Sølnekletten. Det aktuelle området er registrert som både sommerbeite- og kalvingsområde. Bortsett fra i anleggsfasen synes det foreslåtte tiltaket ikke å ville føre til vesentlige negative konsekvenser for villreinen,

Det er naturlige vandringshindre for fisk forholdsvis langt ned i Storbekken. Dersom kraftverket lokaliseres som omsøkt, vil en strekning på noen hundre meter gå tapt for fisk som går opp fra Glomma. Fylkesmannen kjenner imidlertid ikke til at denne strekningen har spesiell betydning for slik fisk. Andre ferskvannsorganismer enn fisk foreligger det ingen opplysninger om i miljørapporten bortsett fra at det slås fast at «Mindre vannføring vil antagelig føre til et redusert antall ferskvannsinvertebrater». Av hensyn til disse organismene forutsetter Fylkesmannen det at det settes krav om tilstrekkelig minstevannføring også i øvre del av den foreslått utbygde elvestrekningen til at bunndyrene vil overleve, jf. § 12, 2. ledd bokstav a i forskrift om rammer for vannforvaltningen.

Betydelig redusert vannføring på en 2.100 meter lang elvestrekning, ei nedgravd rørgate med nær samme lengde, nye veier og ny kraftlinje vil være betydelige landskapsmessige inngrep i et skogbrukslandskap med hogstflater og skogsveier, men ellers beskjedent med tekniske inngrep. Inngrepene ligger imidlertid slik til i terrenget at den landskapsmessige virkningen av disse på avstand vil bli marginal.

Når det gjelder tiltakets konsekvenser for friluftsliv, forutsettes det at fylkeskommunen som rette vedkommende vurderer dette.

Verken oppstrøms tiltaksområdet eller på elvestrekningen som er planlagt å få sterkt redusert vannføring er det kjent forurensende utslipp av betydning. Vannkvaliteten på disse strekningene antas derfor ikke å ville bli negativt påvirket i vesentlig grad.

Tiltaksområdet ligger i et aktivt skogbruksdistrikt, og en eventuell gjennomføring av tiltaket vil ifølge søknaden medføre et arealforbruk som følge av inntaksdam, veier og rørgate på ca. 45 dekar. De nødvendige vegene vil gi i ettertid gi noe bedre adkomstforhold for skogsdrift. Da det er ønskelig å legge til rette for ulike former for tilleggsnæringer, herunder kraftproduksjon, på landbrukseiendommer for å sikre drift og bosetting, må tapet av skogareal veies opp mot den tilleggsverdien kraftproduksjon vil kunne gi.

Fylkesmannens vurdering av søknaden i forhold til naturmangfoldloven

Ifølge naturmangfoldlovens § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Nedenfor følger Fylkesmannens vurdering av disse prinsippene i disse sakene idet det forutsettes at Norges vassdrags- og energidirektorat foretar en tilsvarende vurdering ved sin avgjørelse av sakene.

Kunnskapsgrunnlaget

Naturmangfoldlovens § 8 slår fast at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. På bakgrunn av opplysningene i konsesjonssøknaden, herunder miljørapporten, og befaring av utvalgte partier av tiltaksområdet anser Fylkesmannen kunnskapsgrunnlaget for å være tilstrekkelig til å fastslå at det er lite sannsynlig at det – med eventuelt unntak av insekter og akvatiske organismer - finnes spesielle arter eller naturtyper som vil få sin tilstand vesentlig forringet av det omsøkte tiltaket.

Føre-var-prinsippet

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det ifølge § 9 i naturmangfoldloven tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Det er relativt god dokumentasjon av de økologiske kravene til en rekke akvatiske organismer. Etter det Fylkesmannen kjenner til foreligger det derimot begrenset dokumentasjon på effekten av redusert vannføring i elver og bekker hvor slike arter finnes, selv om det er sannsynlig at noen av disse artene vil kunne forsvinne som følge av vannføringsendringer. Fylkesmannen vil understreke behovet for at denne effekten på akvatiske organismer i langt større grad enn det som er tilfelle hittil blir dokumentert. Inntil det foreligger sikrere dokumentasjon av virkningen av redusert vannføring på det biologiske mangfoldet innenfor det aktuelle tiltaksområdet, mener Fylkesmannen at det må pålegges å slippe minstevannføring i Storbekken oppstrøms samløpet med Kjeltjønnbekken.

Økosystemtilnærming og samlet belastning

Naturmangfoldlovens § 10 slår fast at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Glommavassdraget er i Hedmark allerede relativt sterkt utbygd for kraftproduksjon med Rendalsoverføringen, flere kraftverk i hovedløpet nedstrøms Rena og kraftverk med reguleringer i Osa og Rena. I den senere tid er det bygd flere småkraftverk i Glommavassdraget relativt nær Storbekken (øvre Kiva, nedre Kiva og Hanestadnea). På bakgrunn av en samlet vurdering av de belastningene Glomma allerede er utsatt for, mener Fylkesmannen at det ikke bør gis tillatelse til kraftutbygging i de sidevassdragene til Glomma som har høyest verdi for biologisk mangfold. Storbekken hører ikke med blant disse, men en eventuell utbygging av dette vassdraget, vil - ut fra en vurdering av den samlede belastningen - øke verdien av de gjenværende sidevassdragene til Glomma i denne regionen.

Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

Naturmangfoldlovens § 11 pålegger tiltakshaveren å dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder dersom det ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter. Det er i søknaden lagt til grunn at det ikke skal slippes minstevannføring fra inntaksdammen på grunn av tilførselen av vann fra Kjeltjønnbekken som renner ut i Storbekken ca. 600 meter nedstrøms det planlagte inntaket. Som nevnt ovenfor, mener Fylkesmannen at det må pålegges å slippe minstevannføring på strekningen nedstrøms inntaket for å sikre leveforholdene for akvatiske organismer.

Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Utbygging av Storbekken kraftverk vil medføre betydelige varige naturinngrep. Med dette utgangspunktet synes den lokaliseringen av inntaksmagasin, rørledning og veier som er angitt i søknaden å være en relativt god løsning vurdert ut fra hensynet til både naturmangfoldet og den samlede næringsmessige utnyttelsen av området. Det forutsettes at det legges betydelig vekt på å få en god landskapsmessig tilpasning av rørgate og anleggsveg i området umiddelbart nedstrøms det planlagte inntaket.

Konklusjon

Kunnskapsgrunnlaget synes i denne saken i hovedsak å være tilstrekkelig når det gjelder hvilke biologiske verdier som vil bli påvirket av tiltaket. En eventuell tillatelse til å bygge ut Storbekken kraftverk synes å ville gi begrensede landskapsmessige, landbruksmessige og forurensningsmessige virkninger og har liten virkning for langt-vandrende fisk i Glomma. Det synes heller ikke å ville gi vesentlige negative virkninger for terrestrisk biologisk mangfold. Dersom søknaden innvilges, mener Fylkesmannen at det må pålegges å slippe en minstevannføring som sikrer overlevelse av akvatiske organismer i Storbekken mellom planlagt inntaksdam og samløpet med Kjøltjønnbekken.

Med hilsen

Kristine Schneede e.f.
ass. miljøverndirektør

Hans Chr. Gjerlaug
seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.

Kopi: Alvdal kommune, 2560 Alvdal
Direktoratet for naturforvaltning, Postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim